

Flemming Hegelund

DET TRETTENDE HUS

digte

Net-Bog-Klubben
(autografisk manuskript)

ISBN: 87-90733-04-5
Copyright: Flemming Hegelund
år: 1998
Server: Cybercity

Advarsel: Enhver erhvervsmæssig kopiering eller overdragelse er ulovlig og vil blive retsforfulgt med krav om erstatning .

Print-on-demand må kun forhandles af forhandlere, der er autoriseret af Kunstbiblioteket.

Antal sider: 39

Prolog

Ikke det at solen, månen og planeterne vandrer gennem skæbnehjulets tolv huse, har nogen særlig betydning. Ikke det at solen står i forskellige stjerners tegn på himmelen i en persons fødselsøjeblik, har nogen særlig betydning. Heller ikke det, at astrologen forsøger at forudsige, hvad der vil ske i fremtiden, heller ikke det, har nogen særlig betydning. Kun dette, at det trettende hus ikke er astrologisk, men personligt, har virkelig betydning. Lad ikke astrologiske kalkuler bestemme eksistensen. Tag det personlige ansvar og find det trettende hus. Kun det er betydningsfuldt.

Indgang

Et hus uden udstrækning og uden begrænsning. Det kan findes overalt og er dog intet steds at øjne. Det kan ikke købes for penge, men enhver kan eje det. Det kan ikke bygges materielt og dog kan det være uoverkommeligt at rejse. Ingen kan se det, men det kan genkendes af alle og enhver. Det kan findes i skoven og på marken. Det kan findes i byen og det kan findes i dagens lys og i nattens mørke. Det er ikke muligt at kortlægge det med matematiske udregninger, og efter opmåling af stjernernes stilling på himmelen. Det kan rumme både sol og måne og himmelens stjerner. Ingen kan rejse dertil og dog kan en hvilken som helst rejse føre til det. Det er umuligt at gå dertil. Alligevel kan enhver vandring føre til huset. Og kan altid bane stier til huset. Kun ordenes stier. Kun dette. Og så muligvis disse stykker

Skitser

Den der begi'r sig af sted hinsides tid og rum uden at ta' afsked er måske aldrig taget af sted.

(Märta Tikkanen)

I

FOR THE
DRAFTING

Find stien

Find stien ind i skoven. se. solen fanget i en bøgetveje over
tåget. musvågens skarpe skrig gennem flimrende luft søjler
over græs. rislende vandløb gennem sindets syngende sus i
træernes vajende grene over skovbundens løvdækkede jord.
rygende graner i daggryet og øjne der drikker begærligt af
solens dryppende lys gennem skyernes flugt

Stjernernes betydning

Uden betydning er ikke stjerner og planeter. de holder alting på plads. men kun på den måde har de betydning for livet. mælkevejen og andre galakser og hele universet er forudsætningen for vor hele eksistens. men det enkelte menneskes liv er ikke forudsagt med at fødes under et bestemt tegn af stjerner på himmelen. tro ikke det

Tro kun det

Kun på steder som dette er livet muligt. måske findes lignende steder i universet. skabt af en mægtig tankekraft men ikke styret. tro det ikke. det enkelte menneske styres ikke men styrer sin egen eksistens. det indre univers er umådeligt og grænseløst som det ydre. tro det

Kilden

Se isfuglen i et blåt glimt når den dykker efter fisk i vandløbet. se rådyrene på marken og drik igen af kilden. musvågens kredsløb der skruer den langt ind i den blå himmel. ligge i græsset og lade tankerne følge musvågens cirkler

Det går ikke

Det går ikke, må jeg indrømme. Ja, som man ser skriver jeg her, jeg, selv, om jeg havde tænkt mig, at der ikke skulle bruges første person ental. Men det går altså ikke, eftersom jeg sidder og skriver, jeg. Det er ikke givet, at det er mig det handler om, og derfor burde det være muligt at undgå denne første person entals benævnelse, men det er det ikke, og egentlig er det også noget vægt, når jeg forsøger at påstå, det ikke er mig det handler om, for det er det selvfølgelig. Det kan simpelt hen ikke være anderledes, det er mig det handler om, for jeg forsøger på en eller anden måde at sammenstykke min tilværelse. Det gør jeg altid når jeg sidder og skriver. Ikke nødvendigvis kun den ydre tilværelse, altså de ting jeg har gjort, handlingerne, men også tanker, jeg har gjort mig; desuden muligvis også drømme jeg har gjort mig. Nej, her må jeg lige standse op og forklare nærmere. Er drømme noget man gør sig. Både ja og nej, for det er muligt at gøre sig nogle drømme, og gør man det, er man mere vågen end sovende; man sidder og falder hen, mens man forsøger at klargøre for sig, hvad det er for drømme man har. Men ellers er drømme hovedsagelig noget man har om natten, og dem gør man sig vel ikke, de kommer helt af sig selv. Det er imidlertid også en tilsnigelse, for drømme man har når man sover fremkommer af tanker man har gjort sig, oplevelser man har haft og muligvis oplevelser man ikke har haft, eller i hvert fald ikke har registreret. Men, hvis det er tilfældet, så gør man sig ikke sine drømme når man sover, de kommer så helt af sig selv. Lad mig her indskyde, at det er fornuftigt at tage sine drømme alvorligt, for normalt har man tre drømmeperioder under en normal søvn, det vil sige, at man har mere end tusind

drømme om året. Det er slet ikke så lidt man på den måde kan opleve på et år, bare mens man sover. For slet ikke at tænke på, at man kan komme til at begå de forfærdeligste ting i drømme, så drømmen forvandles til et mareridt. Det kan muligvis være en følge af, at drømme også er en slags ubevidst, men meget nødvendig sammenstykning af ubearbejdede indtryk man har fået i dagens løb, hvilket fører til en meget lang redegørelse, som jeg dog her vil undlade, fordi det fører meget videre end blot at forklare, at jeg altså ikke rigtig kan overholde beslutningen om ikke at bruge første person ental, når jeg sidder og skriver. Det ses for øvrigt ganske tydeligt, eftersom jeg adskillige gange allerede har skrevet jeg, og at jeg på den måde har fået forklaret noget om drømme og drømmes væsen, også når drømmen går hen og bliver et mareridt, så det kan komme til at ligne virkeligheden på mange måder. Jeg kunne naturligvis have foretrukket at bruge tredje person ental, og have skrevet han eller hun, indrømmet, men eftersom det alligevel vil være mig, det handler om, kan det virke bedragerisk, for ikke at sige løgnagtigt. Det finder jeg ikke hører hjemme i denne forbindelse, hvor det netop drejer sig om at finde frem til et vist mål selverkendelse, i hvert fald for mig selv, men muligvis også for andre. Derfor er jeg nødt til at skrive jeg.

Forklaring

Det kunne måske falde en og anden ind, at spekulere over, hvad det er for stykker, jeg har omtalt tidligere. Derfor denne korte forklaring: det er altid sådan, når man skriver, og det gør en skribent uhyggelig, og en forfatter og en digter - men hvad er en digter. Kunne man så spørge, eller er det måske at gå for vidt. Na, men altså: når man skriver er der altid tale om stykker, nemlig tekststykker, og det er for øvrigt ganske underordnet om det er essays, epistler, noveller, breve, artikler, digte eller teaterstykker, eller som her skitser, ja, for det kan jeg vel tillade mig at kalde teksterne - undskyld: tekststykkerne i denne bog, for slet ikke at tale om prosadigte, der for mig at se er det samme som skitser; fordi essays og skitser såvel som digte, alle er lyriske eftersom det drejer sig om indhold og ikke om handling. Det er stykker og på en eller anden måde er det stykker af min eksistens, som jeg altså forsøger at stykke sammen på denne måde - altså med stykker. Det er meget enkelt, lige som det også er meget enkelt at betragte ordene som stier, der fører ind i stykkerne, der, når de bliver stykket sammen, muligvis kan vise vej til selverkendelsens magiske hus. Det burde endda være lidt nemmere for den læsende at orientere sig, end det er for mig, eftersom jeg i forvejen har banet stierne ved at nedskrive ordene.

Tekst og billede

Det falder mig ind, at billeder også er stykker, for man taler ofte om sofa-stykker og salonstykker og det næsten klassiske stykke med brønde kronhjort. Nå ja, de skal nævnes, fordi de er billeder, men heller ikke for andet. Tekst er forskellig fra billede og billede er forskellig fra tekst, og så dog ikke alligevel, eftersom der således kan findes billeder i en tekst. De ligger ligesom i ordene og viser sig bag øjnene. Det er den omvendte proces med billeder, som også indeholder tekst, fordi man for at opleve det billede man betragter, helt uvilkårligt giver sig til at tolke det, man ser. Der skal ligesom sættes ord på, for at man helt bliver klar over oplevelsens beskaffenhed. Det er såpået hen umuligt at stille sig op foran et billede og bare se på det, uden at gøre sig nogle tanker om det. På den måde bliver ordene også stier ind i forståelsen af billedet. Begge dele er, som Leonardo da Vinci sagde, erkendelsesformer. Desuden har han egentlig også forsøgt at anskueliggøre det, i sit maleri af Mona Lisa, som sidder der i Louvre og er berømt for sit mystiske smil. Det er imidlertid ikke det, hun burde være berømt for, jeg er overbevist om, at Leonardo forsøgte at lægge sin erkendelse og sit væsen ind i dette billede, og tænker man på det, når man ser det, får det straks en helt ny dimension, så man forsøger at fortolke det lidt dybere, ja, man kan måske sige, at man forsøger at trænge ind bag dette mystiske smil, der efterhånden er fem hundrede år gammelt og alligevel stadig er ungt og - ja, mystisk.

Tekst og musik

Det er noget helt andet med musik, som også er stykker. Musik er mere metafysisk og dog kan ordene alligevel også være indgangen til forståelse og oplevelse af musik, som for eksempel "Forellens kvintett" af Franz Schubert. Titlen er stien til musikken, og for mit vedkommende ser jeg altid de blinkende ørreder og vandets glitren i solen, ørrederne brunlige rygge i en blinkende skovbæk og i bassinerne, som min far gravede to år da jeg var dreng. Han gravede dem med spade og skovl, ledte vandet fra Schuberts rende - ja, det hed vandløbet faktisk - ind så det fyldte bassinerne. Han købte rogn, som han gik og påsede med stor omhu med overrisling og frasortering af eventuelt døde æg, som jo ikke ville blive til noget. Ynglen krækkedes og blev sat ud i bassinerne. Til alt uheld havde han ikke fået gravet omløbskanalen færdig, da et tordenvejr med skybrud skyllede det hele ud i Schuberts rende. Der var halvstore regnbueørreder i det lille vandløb et godt stykke tid efter. Havde det ikke været for uvejret, havde han tjent penge på sit forsøg. Han var en slider og havde alligevel overskud til også at være kunstmaler. Det er en helt anden historie, men som man kan se, er ordene også stier til musikens stykker.

Mystik

Mystik forbindes af mange med noget overnaturligt, men det er selvfølgelig helt forkert, for det kommer af det græske mysterium, som bare betyder hemmelighed. Se, det giver ordet meget større vidde, for er ikke naturen fyldt med hemmeligheder, som vi endnu ikke har opdaget, for slet ikke at nævne universet og stjernerne, men det er måske for stort et område inden for dette stykke. Lad os så vende os til naturen først, og her kommer musvågen atter ind i billedet - eller teksten. Det var det igen, dette med tekst og billede. Tilbage til musvågen. Jeg kunne selvfølgelig have valgt en hvilken som helst fugl, men jeg har et særligt forhold til musvågen, *Buteo buteo*, er dens latinske navn, fordi jeg så at sige er vokset op med den. Indrøm blot at det er mystisk, at den uden at bevæge vingerne, kan svinge sig op under himmelen i kredsende cirkler, mens den stadig kan se en mus eller andet småkravl på jorden. Den gør det uden at kunne formulere noget som helst om termikkens love og vindens opdrift, og når den styrtdykker kan den på brøkdelen af et sekund ændre retning og ramme sit bytte. Noget mennesket vistnok først fandt ud af, altså at korrigere nedslaget med tusindedele af sekunder, da man begyndte opsendelsen af rumfærgen, der kunne lande på jorden. Det forekommer mig også mystisk, at selv om mennesker er så forskellige, så tænker vi dog alle som mennesker, ja, jeg mener: der er ingen mennesker der tænker som gråputte eller søheste, menneskets måde at tænke på er, overordnet set, menneskelig og gælder for ethvert individ. Det er derfor vi gør os til af at være *Homo sapiens*, det vidende menneske. Men hvad ved vi om *Homo sapiens*. Nå ja om arten ved vi en hel del, men om det enkelte individ ved vi ikke noget som helst, udover at det tilhører arten *Homo sapiens*. Ikke ret meget, for ethvert menneske har sin egen mystik.

Magi

De fleste tænker på sort magi, når man siger ordet: magi. Det er for så vidt helt berettiget, for vikingerne ristede runer til at forbande deres fjender, og det siger noget om, at ord altid har virket magiske. Desuden tror jeg, at ordet magi har noget at gøre med magt, for det at besværge med magiske formler betyder at "have magt over". Det kan selvfølgelig også betyde at "have magt over sig selv", og derfor er sand magi, gennem sproget, at definere sig selv som eksisterende. Derfor er selverkendelsens hus magisk. Ord er stadig meget magiske, og ret beset er det den rene magi, at sproget går forud for udtrykket. Sproget skabes ikke mens jeg sidder og skriver, det var der i forvejen. Det eneste jeg behøver at gøre, er at føre en indre dialog med mig selv. Derefter skriver jeg mine tanker ned og har så et udtryk for, hvad jeg har tænkt. Det er den rene magi, og endnu mere magisk er det, at det på en eller anden måde er umuligt at tømme sproget, for bare man har disse otte og tyve latinske bogstaver, så kan man udtrykke hvad som helst. Fremlægge sine tanker for andre, klarlægge for sig selv, hvilke forhåbninger man har til fremtiden, eller man kan gå på opdagelse i sproget og endda skabe nye ord, såsom for eksempel eksistentik, som er mit udtryk for det at virkeliggøre sin eksistens som eksisterende, altså at træde frem i verden som et ansvarligt menneske. Selvfølgelig kan sproget også misbruges, og så kan man måske godt tale om sort magi, men sproget er magisk under alle omstændigheder, og dermed er det vel stærkt beslægtet med det metafysiske.

Bevægelsens standpunkt

Det er en underlig tanke, at selv om man bevæger sig i en bil med fx hundrede kilometer i timen, så er der altid fire punkter der står stille. De punkter af bilhjulene, der berører vejbanen står stille, med mindre man bremses hårdt op, så hjulene blokerer, selv om hjulene ikke drejer står de ikke stille på vejbanen, for de glider et stykke inden bilen standser, og både hjul og bil står stille. Når det nu er sådan, så er der sikkert nogen, der vil stille det uundgåelige spørgsmål: - Jamen, hvordan kan vi så være sikre på, at vi overhovedet bevæger os, selv om vi på et eller andet tidspunkt ankommer til vor destination. Ja, det er egentlig et ret godt spørgsmål, men lad mig sammenligne det med at gå: for når man går er det nøjagtig samme forhold, den fod der hviler på underlaget er netop i hvile, den står stille, men hvis man ikke tager benene med sig, vil man styrte næsegrus til jorden, så bevægelsen at gå er dybest set baseret på at man hele tiden undgår at fælde. Men er det at snakke uden om det at køre, og så alligevel stå stille. Måske, men når man skal køre, i bil eller på cykel, så skal man have hjulene til at dreje, de drejer sig ikke om vejen, men om akselen, og idet de gør det, flytter de næste punkt ned på vejbanen, så det i selve berøringsøjeblikket, står stille, mens det foregående punkt fortsætter rundt om akselen sammen med resten af hjulet, og sådan bliver det ved og ved, eftersom et hjul ikke har hverken begyndelse eller ende.

Hurtighed

Der er noget særligt ved at køre i tog. Det giver nemlig anledning til flere forskellige oplevelser, end når man sidder i en bil. I toget kan man sidde og læse en god bog, eller man kan sidde afslappet og se ud på landskabet, der tæt på farer forbi med stor hast, mens det fjernere landskab bevæger sig langsommere, ja, somme tider kan det endda se ud som om det følger med toget, hvad det selvfølgelig ikke gør. Det er ret fantastisk at man på den måde kommer siddende gennem tilværelsen. For slet ikke at tale om, hvis man har en liggeplads, så kan man komme sovende gennem tilværelsen. Det påstod min bedstefar eller altid, at man ikke kunne. Mens man sidder og ser ud, læser eller måske fører en interessant samtale med en medrejsende, kommer togstewardessen rullende med sin vogn så det også er muligt at få noget at spise og drikke. Lad os antage, at hun bevæger sig med en hastighed på omtrent 60 kilometer i timen og toget kører et hundrede og tyve, men hun så har tænkt på, at hun går et hundrede og to og tyve kilometer i timen. Tænker flystewardesserne på, når de glæde over skyerne i fx Concorden, går omkring mellem passagererne, at de i flyveretningen kan komme op på at gå mere end to tusind kilometer i timen. Tænker de mon på det.

Tumult

Tumult! Et godt ord: tumult. Et anvendeligt ord, der simpelt hen betyder larmende optøjer og forvirring. Det gav mig en pudsigt oplevelse for nogle år siden ved en oplæsning af nogle tekster i en sammenkomst. Der var en ung kvinde, der mente det var et fremmedord og at det ikke burde bruges i den sammenhæng, jeg brugte det. Jeg påstod selvfølgelig, at det godt kunne bruges, fordi det netop drejede sig om tumultuariske tilstande, og så er det vel berettiget at kalde det tumult. Det mente hun absolut ikke, der var ganske enkelt ingen mening i at bruge det ord, det passede simpelt hen ikke til mig, sagde hun. Jeg påtogede for hende, at det var det samme ord som tumper, og at det kun er tumper, der laver larmende optøjer. Det er af græsk oprindelse og betyder også jordhøj, men det ville unægtelig være temmelig idiotisk at kalde larmende optøjer og tumultuariske tilstande for en jordhøj. Desuden blev hun temmelig fornærmnet, fordi jeg gjorde hende opmærksom på, at hun faktisk stod og lavede en del tumult, og det endda over et ord, hun åbenbart ikke rigtig havde noget kendskab til.

Slægtskab

Langt om længe har videnskaben fastslået, at i vore gener er der komponenter, der gør alt levende beslægtet. Fra det mindste strå til blåvalen, findes der i generne, også i menneskets gener, egenskaber der er fælles for alt levende. Det betyder selvfølgelig ikke, at man kan begynde at omdanne græs til mennesker eller lave genetiske forsøg med at lade der gro græs på mit hoved i stedet for hår, heller ikke at man kan lave et træ om til et menneske, eller lade træet få arme i stedet for grene og den slags fantastiske påhit. Nej, selvfølgelig gør det ikke det, men det betyder, at alt levende stammer fra en urform, der opstod i tidernes morgen. Det er derfor muligt, at vi i nervernes net i vort indre, bærer på reminiscenser fra dinosaurernes tid, og at det er derfor vi kan møde dem i drømme og fantasi. Måske kunne disse mindelser fra vor fælles urform få det ansvarlige menneske til at tænke sig lidt om, så vi kunne kalde os Homo sapiens faber ludens. Sapiens (vidende), så vi kan blive klogere af vore erfaringer, faber (skabende) så vi kan bruge vor viden og undgå problemer og løse dem vi allerede har fået skabt, ludens (legende) så vi også kan bruge vore skaberevner til at male og skrive, komponere musik og være at leve sammen med andre, så vi aldrig glemmer at lege sammen i kunstnerisk udfoldelse og kærlighed.

Stien

Fra landsbystationen til mit barndomshjem løb en fastrampet sti langs Statsbanernes afgrænsende ståltråd. Et sted var tråden som regel klippet væk mellem to hegnspæle, så man kunne cykle igennem uden at skulle standse op og løfte cyklen over. Med mellemrum blev den overklippede tråd udbedret for med det samme at blive klippet over igen. Alle vidste selvfølgelig, hvem der klippede tråden; men når baneformanden blev spurgt, havde han ingen ide om det, så der var med jævne mellemrum arbejde for banebørsterne at gøre. Den sti brugtes dagligt, og ind imellem skete der også dramatiske ting på den. En af naboens drenge var for øvrigt engang blevet bidt af en hugorm på stien, så han måtte på hospitalet og have modgift. Det var også her, det gik op for mig, at det ikke altid er en ond gerning at dræbe, det kan ligefrem være nødvendigt. En dag jeg skulle forette ærinder for min mor, så jeg en stålorm på stien. For dem, der muligvis ikke ved det, er en stålorm ikke en slange, men en lemmeløs øgle, derfor er den også langt stivere, end snoge og hugorme. Denne stålorm havde kastet halen for længe siden, for en ny var udvokset, så den kunne ikke redde sig på den måde. Den kæmpede for at komme fri af en hær af røde skovmyrer, de var overalt på den, havde grævet øjnene ud af hovedet på den, og alligevel klyngede den sig til livet, dens mund stod åben og den forsøgte at krybe ind i græsset. Myrerne blev ved at bide i den og pisse på den, og den vred sig slemt i smerte. Det tog mig kun et øjeblik at finde en stor sten, og beslutte mig for, at stålormen desværre ikke længere var tjent med livet.

Dufte

Det er særligt som erindringer kan melde sig uden at man selv gør noget for det. Tag fx så harmløs en ting som duften af tjære. Det er en skarp, stikkende og tør følelse i næsen, og med det samme ser jeg alle de store kabeltrisser ved stationen. Svellerne i store nytjærede stabler langs banelegemet, også nogle stabledet på flade togvogne efter skinnebilene. På vej ud for at skiftes ud med de gamle, brune, der har en helt anden lugt, som dog heller ikke er ubehagelig. I det samme hører jeg en velkendt klokkelyd inde fra skoven, og ved med det samme, at det er gransangeren. Der er også en ny, lidt tør og sødlig duft, der kommer fra grannåle og harpiks i den bagende sol. Et egern iler op ad en stor gran, men standser op og kigger forsigtigt frem fra den anden side, inden det atter løber op ad, standser, iler, standser igen og iler atter videre, indtil det forsvinder oppe i den tætte krone af nedhængende grene med stedsegrønne nåle. Det er så velkendt og betagende, at jeg helt glemmer, hvor længe det er siden, jeg var dreng og løb omkring i min barndoms skov, barfodet og kun i badebukser, rødbrun af solen, med årvågne øjne og øren efter alle mysterierne i naturens store lærebog. En mand kommer langsomt gående hen mod mig inde fra den skrånende gårdsplads foran huset. Jeg er atter tilbage i nutiden, men har glemt, hvorfor jeg er gået herud.

Sankt Hans

Regnen pisker på en særlig måde mod et kørende togs vinduer. Farten gør at regnen bliver hårdere, og trækker skrå linier hen ad togtiden, mens man sidder og ser ud på det forbifarende land. Jeg er på vej hjem fra et dejligt besøg hos min søster og svoger i Fredericia, byen, hvor jeg for længe siden var soldat. Det er Sankt Hans aften, og det er regnvejret. Den lyse nat begynder at falde på, og det er tid at tænde bålene rundt omkring, men regnvejret bevirker, at der ikke er bål at se ude i den lyse nat. Og så alligevel, pludselig er der et mægtigt bål, hvor silhuetter af mennesker tegner sig mod de rødgule flammer, mens de røder i bålet og får gnister og funker til at fyge til vejs. Et mægtigt og lysende bål som på Sibiriens stepper, når kosakkerne slog lej og samledes til krigsråd. Noget, jeg for øvrigt kun har læst om. Mine drengeårs Sankt Hansbål var også altid noget særligt, vi ristede kartofler i bålet, aldrig har kartofler smagt så godt, som når de var ristet i bålet gløder. Inde bag den forkullede skræl, sad det lyse kartoffelkød og smagte himmelsk, med en let røget lugt og en smag af solens styrkende lys. Her sidder jeg og misunder de mennesker, der går omkring i den kølige aften i regnvejret og spiser bålet kartofler, mens de næstigt forsvinder bagud. Sankt Hans er på en eller anden måde lidt vemodig, for snart bliver dagene mærkbart kortere, og så er sommeren allerede på hæld.

Regnvejrstøsen

En klingende stemme i telefonen, fik mig til at sige ja, til at tage en praktikanter, i en uge, i digteriets spændende kunst. Hun kom som aftalt, en dag i det meget tidlige forår, en regnvejrsdag, med bussen til min bolig. En smuk, slank tøs på seksten år, der duftede frisk af regnvej, da jeg for første gang bød hende inden for min lejlighed. Ved en dampende varm kop skovbærte fortalte hun frimodigt om sig selv og sine digte. En meget moden pige, viste det sig, da jeg læste hendes fine digte, der gav hendes drømme og tanker om livet og dets gader. I unge piger gemmer sig en ukendt verden, som kun de færreste forår at give udtryk; men ikke denne regnvejrstøs, der i følsomme, ankle, lyriske strofer lod mig se ind i en purung, piges gædefulde univers. Hun betog mig, med sin ligefremme og umiddelbare tilid, der for hvert besøg vakte følelser, jeg ikke før har kendt til, følelser, der siger mig, at et venskabs dybe kærlighed er uden alder og kan være ubrydelig. Denne regnvejrstøs har belejret mit hjerte, med sine smukke blå øjne, sin lyse klingende stemme, sit varme smil og sit ærlige og tillidsfulde venskab.

Lynnedslag

Lynnedslag behøver ikke at have noget at gøre med tordenvejr, de kan forekomme i sindet, og måske nok være lige så voldsomme. Som de ydre lynes nedslag. For ikke så længe siden stod jeg på Silkeborg torv og så mig forvirret omkring, fordi jeg pludselig ikke anede, hvor jeg havde været eller, hvor jeg skulle hen. Ikke symbolsk, nej, helt konkret stod jeg der og var et øjeblik helt tom, inden jeg atter genvandt mit selv og fortsatte videre på min vej og i min tilværelse, med den nyvundne erkendelse, som jeg måske nok havde i forvejen, uden helt at være klar over det, at der kun skal en brøkdelen af et sekund til for at ændre hele ens eksistens. En anden gang skulde jeg møde en god ven i en café, så vi kunne få talt om nogle af vores fælles interesser, kunst, litteratur og menneskets køn i det hele taget. Ved skranken skulle vi have en kop kaffe, da jeg pludselig stod over for en pige, der smilede velkendt til mig. Hele hendes fremtoning slog mig fuldstændig ud af balance, eftersom jeg kort forinden havde fået at vide, hun var død ti år tidligere - og så stod hun lige foran mig, umuligt! Et glimt af genkendelse inden det gik op for mig, at det naturligvis ikke var hende, men en anden tiltalende og nydelig ung pige, der i hvert fald lignede hende temmelig meget. I dette ganske korte glimt, blev jeg mindet om, at den tøs hun mindede mig om, havde afsat sine uudslettelige aftryk i mit sind.

En mærkedag

Der findes selvfølgelig adskillige mærkedage i et menneskes tilværelse, nogle med større betydning end andre; men har man oplevet en solformørkelse, vil det simpelt hen være den dag. Og har man oplevet den i sit hjemland, er man intet mindre end privilegeret. Dagen indtraf for mit vedkommende da jeg var elleve år en onsdag i året 1954, helt præcis den 30. juni. Det var en ganske almindelig skoledag, og vores lærer havde forberedt os på begivenheden. Mange mødte op med flere lag fotografiske negativer, nogle med sværtet glas, og jeg mødte op med en brun ølflaske. Dengang fik man mørkt hvidtøl i brune flasker med rigtige patentpropper. Solformørkelsen skulle vi se. Vi gik ud i skolegården, da det var ved tiden. Månen ville dække solen fuldstændig. Det begyndte næsten umærkeligt, en ganske tynd stribe i solens kant, og lidt efter begyndte det at gå hurtigere. For en gangs skyld var der ingen, heller ikke de obligatoriske og formodentlig uundgåelige bøller, der råbte op og moppedede nogen. Der var stilhed, kun dæmpet samtale og spændt forventning hos alle børn i skolen den dag. Der blev skygge over det hele, det var mørkt og alligevel ikke, det var som en lys sommernat, midt på dagen, og et øjeblik sås på himmelen en tynd gylden ring med en lysende sten. Fuglernes sang forstummede, det blev køligt, så man fik gåsehud på sine bare ben, og i det øjeblik kunne man se på solen uden at bruge ølflasken. Det var et nærmest højtideligt mørke, alle skikkelser i skolegården kastede ingen skygger. Stilheden der varede i flere minutter, var næsten katedralsk. Så vendte ringen, så den lysende sten vendte nedad. Det var en uvirkelig følelse af, at tiden stod stille et øjeblik. Læreren vimsede rundt og sørgede for, at alle havde noget mørkt at se

igennem, og for en gangs skyld var han lige så undrende som alle os andre. Så gik tiden atter igang, og der skete noget meget hurtigt. Skyggen jog hen over jorden som når en sky går fra solen. Fuglene begyndte igen at synge og det blev atter den lyse sommerdag. Vi blev atter kaldt ind i klassen, hvor læreren igen begejstret og omhyggeligt anskueliggjorde for os, hvad det var. Vi havde overværet, at alting var så forunderlig indrettet, så månen kunne skjule solen, selv om den var meget mindre. Afstanden mellem jorden, månen og solen var præcis af en beskaffenhed, der gjorde en solformørkelse mulig, og at vi burde være klar over, at det ville vare mange tusind år, før det igen kunne ses over Danmark. Det var en ganske særlig dag, og på en måde havde jeg en udefinerlig følelse af, at jeg ikke var helt den samme, som før oplevelsen.

Kometer

På en eller anden måde synes jeg, mit liv vrimler med kometer. Ja, jeg mener: det er ikke ret mange, der får lov til at se mere end en, og allerhøjest to kometer i sin tilværelse, men jeg har ikke desto mindre set hele fire. Den første så jeg i 1957, den bar navnet Arend-Roland, en mærkelig komet, der havde ligesom en spids foran. Det var i april måned, den kunne ses, og jeg var forten år. Den næste lod vente lidt på sig, men den kom som planlagt i 1986 og hed Halley, det var en mere almindelig komet, sagde man, for den havde en lang hale efter sig og ingen spids foran, og jeg vidste lidt mere om kometer. Så forløb der en halv snes år, inden der igen viste sig en komet: 1996 og den hed Hayukutake og var meget stor. Desværre havde den ingen hale, men den var større end de to foregående, selv om den lignede en blød snebold. Året efter kom der minsandten en ny komet. Hale-Bopp og mon ikke den havde en lang hale. Den smukkeste komet, man kunne tænke sig, en hale på tredive millioner kilometer! Jeg ved ikke ret meget om universet, men jeg ved dog en del mere, end da jeg så den første komet, og hver gang må jeg erkende, at jeg efter oplevelsen ikke er den samme som før. Det er magisk at iagttage verdensrumets mysterier under den åbne himmel.

Stjernetegn

Videnskaben påslører langsomt universets mysterier, siger man, og mange har travlt med at fortælle os, at der ingen Gud er der ude. Det er kun det store tomme rum, som er uendeligt. Det undrer mig altid, at man er så sikker på, at Gud ikke findes, fordi universet er så uendelig stort. Når man går ud en vinternat og ser op på himmelen, så fatter man virkelig, hvor små vi er, og så kan man ikke lade være med at føle sig religiøs. Med disse myriader af stjerner, og dette uendeligt dybe mørke, er det ikke bare forståeligt, men endog meget forståeligt, at Gud ikke griber ind i menneskets tilværelse, ja, vel ikke engang denne planet eller solsystemets eksistens. Men at dette grænseløse univers er fyldt med mystik, kan naturligvis også tolkes sådan, at skaberen af det må antages at være umådelig stor. Men selvfølgelig må også jeg udvise den største forsigtighed. Det siger sig selv, at jeg ikke kan bevise Guds eksistens, lige så lidt som videnskaben kan det modsatte. Der er dog en væsentlig ting, videnskabsmændene altid glemmer, i deres overstadige begejstring, og det er, at de ikke kan plukke stjernerne ned fra himmelen.

Tidspunktet

Såfremt man rejser ud i verdensrummet, vil ens ur gå langsommere. Jo længere man kommer ud, jo langsommere går uret. Allerede det siger noget om, at tid er et relativt begreb. Det har fået mig til at tænke på, at hvis man kom langt nok ud i universet, ville tiden på et eller andet tidspunkt gå i stå, og blive - ja, tidspunktet. Tiden vil stå stille, der vil ingen bevægelse være. Set fra mit sted er det umuligt, og dog må jeg indrømme, at stjernerne på himmelen er ubevægelige i hvert fald i den tid jeg lever. Set der ude fra vil jorden og solen vel derfor heller ikke være i bevægelse. Det er midlertid umuligt for jeg sidder her og ved, at tiden går sin gang. Alting må derfor antages at være i bevægelse, også selv om det ensynede ikke bevæger sig, og dog siger teorien mig, at dette tidspunkt, hvor tiden står stille må være en realitet. Måske findes dette tidspunkt helt uden for universet. Måske er det i virkeligheden det samme som Intet, der jo efter alt at komme altid vil eksistere, og hvis det er rigtig, er det så muligt, at alting på et tidspunkt er opstået af Intet.

Lyden af stilhed

Der findes et særligt rum for stilhed, for lyden af stilhed. Den første gang man hører denne lyd, kan den være meget skræmmende, fordi den kan være så gennemtrængende, at den fylder en med angst. Med uforfalsket angst, fordi det er en angst, der ikke kan sættes noget navn på. Denne navnløse angst for stilhedens lyd, der netop spejler det store tomme rums intethed. Denne stilhed, der lader os høre verdensrummets lydløse og kvævnende interferens, mens tiden suser af sted gennem evighedens rum i skabelsens uophørlige øjeblik. Lyden af den stilhed, der ligger uden for tid og rum gør os altid opmærksom på vor lidenhed, men når vi overvinder den angst for det ugrundelige Intet, kan den give os styrke. Den kan få os til at se os selv i øjnene, til at erkende eksistensens begrænsninger, som altid vil være summen af det man har tænkt, sagt og gjort, men såfremt der blot er et menneske, der græder ved ens side, har man på ingen måde levet forgæves.

Bestemmelse

Se nu igen. Se gennem musvågens øje. du selv liggende død i en kiste. ganske utænkelig irrationalitet. fantasiens magiske ophævelse af virkeligheden. homo sapiens, homo faber eller homo ludens. de er alle dele af bestemmelsen som ikke er det samme som forudbestemmelse

Overbevisningens kraft

Mystisk er overbevisningens kraft. Gådefuld er tanke og fantasi der fremkalder billeder af den personlige begravelse uden at man dog beføves livet. magisk er forestillingsevnen styrke

Uden for tiden

Uden for tiden i dette hus kom en veninde og takkede for min beskedne bærebuks efter at hun var omkommet ved en bilulykke. min lillebror kom også efter sin alt for tidlige død. tidligere havde min far været her selv om også han var død. senere kom også min mor, efter sin død. ganske enkle og levende drømme. intet over eller unaturligt i det. men til gengæld heller ikke bevis på overlevelse efter døden

Metafysisk

Metafysisk men ikke overnaturligt. tanker og drømme er personlige. fantasi er syntesen af personlige og helt private tanker og drømme. Driften mod livet er metafysisk men ikke overnaturlig. livet er menneskets lod i virkeliggørelsen af den personlige eksistens.

Sammenstykning

Glem ikke at leve, glem ikke kærligheden, glem ikke sorgen. sorg er at hele, hold minderne levende på den videre rejse. glem ikke sorgen, den er uundgæelig som også kærligheden, giv kærligheden til de levende som har brug for den, søg de levendes kærlighed, inden også det er for sent, ingen eksisterer uden kærlighed, ingen kender ægte kærlighed uden også at kende sorg.

Sorg og kærlighed, samme sag, umuligt at overleve uden, frygtens hunde mod aften over gravpladsen, i deres pibende skygger ses en rest af urskivens ansigt, stilhedens genlyd høres i tuja cypres og agave der står som raderinger i tilværelsens ensomme øjeblikke.

I disse øjeblikke, det uundgæelige møde med fortidens ansigt, se det i øjnene og giv signalementet omrids og gengæld det børende blik, hold det fast og ransag det grundigt, forsøg at være ærlig, så er det ikke umuligt at opnå et smil i dette ansigt.

Blikfang og udstillingsbilleder er ikke kun det man umiddelbart ser ikke kun håndskrevne fodnoter, det er altid mere bag, det er altid muligt at trænge ind bag en skarp replik og finde teksteksemplere på et kosmisk smil i vindens flygtige signatur der kan høres i træernes hvisken og i en panfløjtes magiske toner, der lyder fra skyggerne i mørket eller i solen og blæsten.

Udgang

Hertil føres ordene. Sammenstyknngen er ikke tilfældig, tro ikke det. Der er sammenhæng, blot man søger. Der findes stier til huset, når blot man ser dem og følger dem. Livet, kærligheden og døden kommer ingen udenom, men altid igennem. Tilværelsen er mere kompliceret end dette. Littera scripta manet, er og bliver dog altid en uomtvistelig kendsgerning. Muligvis ikke evigt, men dog efter. Metafysisk er ord og skrift, og derfor må ethvert finitum, også dette, være af foreløbig karakter. Ikke desto mindre er dette afslutningen, på dette, men der er andre muligheder herfra

Epilog

Ikke det, at man tegner et skæbnehjul efter himmelens stjerner, har betydning. Ikke det, at man matematisk kan forudsige stjernernes gang over himmelen, har betydning for et menneskes eksistens. Kun det, at søge ind i selverkendelsens hus, det trettende, har afgørende betydning for den personlige eksistens. Måske er kun et valg muligt, det første, største og eneste bud: ELSK!